

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์” เป็นงานวิจัยที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือการแสวงหาความรู้โดยพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้น หรือเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกรายการทำอาหารทางโทรทัศน์มา 3 รายการด้วยกันคือรายการหมึกแดง...แผลงรส รายการเคาะกระทะ และรายการครอบครัววาฬคิทเช่น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการเปิดรับชมรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ รวมถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการ ตลอดจนการสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์และบุคคล (Key Informant) เป็นหลัก โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์และผู้ดำเนินรายการ นอกจากนี้ยังใช้แหล่งข้อมูลจากการสังเกตการทำงานของทีมงาน ประกอบกับการใช้แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ มาช่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล เป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่มตามรายการดังนี้

1.1 รายการหมึกแดง...แผ่นงรล

1) ม.ล.ศิริเฉลิม สวัสดิวัตน์ หรือ คุณหมึกแดง ผู้ดำเนินรายการหมึกแดง...แผ่นงรล

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปที่บริษัท ถนัดศรี แอนด์ ซัน คอนซัลติ้ง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของ ม.ล.ศิริเฉลิม เพื่อสอบถามถึงวัน-เวลาและสถานที่ของการบันทึกเทปรายการหมึกแดง...แผ่นงรลเมื่อถึงวันที่ 17 สิงหาคม 2542 ม.ล.ศิริเฉลิม ไปบันทึกเทปรายการที่ชั้น 7 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาหัวหมาก ผู้วิจัยได้ไปรพบ ม.ล.ศิริเฉลิม เพื่อแนะนำตัวพร้อมทั้งยื่นจดหมายเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และทำวิจัยเกี่ยวกับรายการหมึกแดง...แผ่นงรล โดยอธิบายถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งม.ล.ศิริเฉลิมอนุญาตให้ผู้วิจัยถ่ายภาพและเข้าไปสังเกตการถ่ายทำรายการได้ แต่ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ เนื่องจากม.ล.ศิริเฉลิมไม่มีเวลาในการให้สัมภาษณ์เพราะต้องทำงานทุกวัน ผู้วิจัยจึงเข้าไปดูการบันทึกเทปรายการหมึกแดง...แผ่นงรลทุกครั้งจนกระทั่งม.ล.ศิริเฉลิมจำผู้วิจัยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสัมภาษณ์อีกครั้ง ม.ล.ศิริเฉลิมจึงอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ในวันที่ 15 ธันวาคม 2542 ณ. สตูดิโอ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาหัวหมาก

2) คุณสุวิทย์ เอื้อศักดิ์ชัย ผู้สร้างสรรค์รายการและเขียนบทโทรทัศน์

ในระหว่างที่ผู้วิจัยได้เข้าไปดูการบันทึกเทปรายการหมึกแดง...แผ่นงรล ผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำตัวเองกับคุณสุวิทย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สร้างสรรค์รายการและเขียนบทโทรทัศน์ให้กับรายการหมึกแดง...แผ่นงรล ในช่วงแรกผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำและพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับคุณสุวิทย์ จนได้ข้อมูลเบื้องต้นในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยจึงขอนัดสัมภาษณ์คุณสุวิทย์ แต่คุณสุวิทย์ไม่มีเวลาว่างมากนัก เนื่องจากมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลายประการ รวมทั้งต้องเดินทางออกต่างจังหวัดด้วย แต่คุณสุวิทย์ได้สละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในวันที่ 15 ธันวาคม 2542 ณ. สตูดิโอ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาหัวหมาก นอกจากนั้นคุณสุวิทย์ยังแนะนำทีมงานผู้ผลิตที่สำคัญอีก 2 ท่านให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อีกด้วย

3) คุณพรชัย พงษ์รัตนภรณ์ ผู้กำกับรายการ

คุณสุวิทย์ เอื้อศักดิ์ชัย ได้กรุณาแนะนำให้ผู้วิจัยไปติดต่อสัมภาษณ์คุณพรชัย พงษ์รัตนภรณ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำกับรายการและดูแลงานทางด้านการผลิตรายการตลอดทั้งรายการ ผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำตัวกับคุณพรชัย พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ในการขออนุญาตนัดสัมภาษณ์ ซึ่งคุณพรชัยอนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันที่ 28 ธันวาคม 2542 ที่สตูดิโอ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขา ห้วยหมาก

4) คุณขจร ทวีกาญจน์ ผู้กำกับเวที

คุณสุวิทย์ เอื้อศักดิ์ชัย ได้แนะนำให้ผู้วิจัยไปติดต่อสัมภาษณ์คุณขจร ทวีกาญจน์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำกับเวที ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้หนึ่งที่ทำหน้าที่หลักของรายการหมึกแดง...แผ่นงอส ผู้วิจัยจึงเข้าไปแนะนำตัวกับคุณขจร พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ในการขออนุญาตนัดสัมภาษณ์ ซึ่งคุณขจรได้อนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันที่ 28 ธันวาคม 2542 ที่สตูดิโอ ชั้น 7 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาห้วยหมาก

1.2 รายการเคาะกระทะ

1) คุณริสา หงส์หิรัญ ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและพิธีกร

ผู้วิจัยได้รู้จักกับคุณริสาที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำตัวเองกับคุณริสาและขออนุญาตทำการวิจัยเกี่ยวกับรายการเคาะกระทะ ซึ่งคุณริสาอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปดูการบันทึกเทปและถ่ายภาพรายการเคาะกระทะที่บริษัท โพลีคอม วีดีโอ บรอดคาสท์ โปรดักชั่น จำกัด ลาดพร้าวซอย 64 นอกจากนั้นคุณริสายังอนุเคราะห์ให้ข้อมูลทางด้านเอกสารและให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยในวันที่ 29 ธันวาคม 2542 ที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งกรุณาแนะนำผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คนอื่น ๆ ให้กับผู้วิจัยอีกด้วย ซึ่งคุณริสาได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

2) อาจารย์ยิ่งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ กรรมการผู้จัดการและผู้ดำเนินรายการ

คุณริสา หงส์หิรัญได้แนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับอาจารย์ยิ่งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ พร้อมทั้งช่วยผู้วิจัยขออนุญาตอาจารย์ยิ่งศักดิ์ในการสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2542 ซึ่งอาจารย์ยิ่งศักดิ์ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ แต่เนื่องจากอาจารย์ยิ่งศักดิ์ไม่มีเวลาว่างมากนัก เพราะมีงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างมากมาย จึงให้ผู้วิจัยนัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์ล่วงหน้ากับเลขานุการของอาจารย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อขอนัดสัมภาษณ์อาจารย์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 8 เดือนเต็มแต่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าสัมภาษณ์อาจารย์ยิ่งศักดิ์ได้ เนื่องจากตารางการทำงานของอาจารย์เต็มตลอดทุกวัน ซึ่งเลขานุการของอาจารย์พยายามช่วยเหลือผู้วิจัยหลายครั้ง แต่อาจารย์ไม่สามารถปลีกเวลามาให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสอบถามวันและเวลาที่อาจารย์ยิ่งศักดิ์มีวันหยุดราชการเคาะกระทะและผู้วิจัยได้ไปหาอาจารย์ยิ่งศักดิ์ที่บริษัท โพลีคอม วิดีโอ บรอดคาสท์ โปรดักชั่น จำกัด ลาดพร้าวซอย 64 ในวันที่มีวันหยุดราชการ โดยคุณริสาช่วยผู้วิจัยขออนุญาตอาจารย์ยิ่งศักดิ์สัมภาษณ์อีกครั้ง อาจารย์ยิ่งศักดิ์ได้กรุณาสละเวลาให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ขณะพักการบันทึกเทป ที่ห้องแต่งตัวของสตูดิโอ เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2543

3) คุณเทอดโชค เกียรติสุขเกษม ผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer)

คุณริสา หงส์หิรัญได้แนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) อีกท่านหนึ่งคือ คุณเทอดโชค ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) ผู้กำกับรายการและเขียนบทโทรทัศน์ด้วย ในขณะที่บันทึกเทปรายการคุณเทอดโชคได้อนุญาตให้ผู้วิจัยคอยติดตามดูการทำงาน พร้อมทั้งอธิบายการทำงาน การดูภาพ มุมกล้องและการกำกับรายการ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อขอนัดสัมภาษณ์กับคุณเทอดโชคโดยตรง ซึ่งคุณเทอดโชคมีงานมากและไม่มีเวลาว่างมากนัก แต่กรุณาสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หลังจากเลิกงานแล้ว ซึ่งเป็นวันที่คุณเทอดโชคเพิ่งจะเดินทางกลับมาจากต่างจังหวัด ในวันที่ 26 มกราคม 2543 ที่ลาดพร้าวซอย 107

1.3. รายการครอบครัววาลคิทเซ็น

1) คุณอุษณีย์ รักความสุข ผู้ควบคุมการผลิตรายการและผู้เขียนบทโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปที่ บริษัท กีบสัน แอนด์ กัน จำกัด เพื่อสอบถามวันบันทึกเทปรายการครอบครัววาลคิทเซ็น เมื่อถึงวันบันทึกเทปผู้วิจัยได้เข้าไปที่สตูดิโอถ่ายทำ ซึ่งอยู่ที่ชั้น 6 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขารัชดา-พระราม 3 ผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำตนเองพร้อมทั้งขออนุญาตทำงานวิจัยเกี่ยวกับรายการครอบครัววาลคิทเซ็นกับคุณกาญจน์ ตรีภูธรธรรม กรรมการผู้จัดการ บริษัท กีบสัน แอนด์ กัน จำกัด ซึ่งคุณกาญจน์อนุญาตและแนะนำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเข้าไปแนะนำตนเองกับคุณอุษณีย์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการผลิตรายการและผู้เขียนบทโทรทัศน์ และผู้วิจัยได้พูดคุยกับคุณอุษณีย์อย่างไม่เป็นทางการจนได้ข้อมูลเบื้องต้นในระดับหนึ่ง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงขออนุญาตคุณอุษณีย์สัมภาษณ์ซึ่งคุณอุษณีย์ได้กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ในวันที่ 23 กันยายน 2542 ที่ Food Center ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขารัชดา-พระราม 3

2) คุณชาลี อมาตยกุล ผู้ดำเนินรายการ

คุณอุษณีย์ รักความสุข ได้ให้ทีมงานพาผู้วิจัยไปพบกับคุณชาลี อมาตยกุล ในขณะที่คุณชาลีกำลังจัดเตรียมอาหารเพื่อที่จะนำเสนอในรายการ ผู้วิจัยจึงได้แนะนำตนเองพร้อมทั้งยื่นจดหมายเพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ ซึ่งคุณชาลีได้อนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ แต่ให้ผู้วิจัยส่งคำถามให้ดูล่วงหน้าทางโทรสาร (FAX) จากนั้นจึงให้โทรศัพท์นัดสัมภาษณ์คุณชาลีอีกครั้ง ซึ่งคุณชาลีได้สละเวลาให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันที่ 24 กันยายน 2542

3) คุณสมเกียรติ คุณานธิพงศ์ พิธีกรในช่วง "อเมซิ่งชิมทั่วไทยกับไวไวออร์ออยถูกใจ"

คุณอุษณีย์ได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยการให้หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อกับคุณสมเกียรติ คุณานธิพงศ์ ซึ่งผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปหาคุณสมเกียรติโดยตรง และขออนุญาตสัมภาษณ์ ซึ่งคุณสมเกียรติได้ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันที่ 6 ธันวาคม 2542

4) คุณอรรรณพ กิตติกุล พิธีกรในช่วง “พินภูมิปัญญา”

คุณอุษณีย์ได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยการให้หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อกับคุณอรรรณพ กิตติกุล ซึ่งผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปหาคุณอรรรณพโดยตรงและขออนุญาตสัมภาษณ์ ซึ่งคุณอรรรณพได้ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันที่ 6 ธันวาคม 2542

2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ บทโทรทัศน์ บทสัมภาษณ์ บทความจากคอลัมน์ต่าง ๆ หนังสือ รวมทั้งงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้ขอถ่ายสำเนาบทโทรทัศน์รายการจากบริษัทผู้ผลิตรายการหมึกแดง...แผลงรส รายการเคาะกระทะและรายการครอบครัววาลิตีเช่น ซึ่งเป็นบทโทรทัศน์ที่ใช้ออกอากาศในช่วงต้นเดือนกรกฎาคม 2542 จนถึงปลายเดือนธันวาคม 2542

2.2 บทความ บทสัมภาษณ์ คอลัมน์ต่าง ๆ เป็นการค้นคว้าและรวบรวมจากสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดต่าง ๆ ที่มีผู้เขียน สัมภาษณ์ วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นส่วนประกอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาจากหนังสือพิมพ์รายวัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ กรุงเทพธุรกิจ บางกอกโพสต์ และนิตยสารต่าง ๆ ได้แก่ นิตยสารแพรว พลอยแถมเพชร ที่วิบูล

2.3 หนังสือต่าง ๆ เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ตั้งแต่ในอดีต ซึ่งในหนังสือเหล่านี้ ได้เขียนถึงรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ในสมัยก่อน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงพัฒนาการของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังติดตามอ่านงานเขียนของพิธีกรรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 ท่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- หมึกแดง COOK BOOK
เขียนโดย ม.ล.ศิริเฉลิม สวัสดิวัตน์ ผู้ดำเนินรายการหมึกแดง...แผลงรส
- ตำรากับอาหารรสเด็ด
เขียนโดย อาจารย์ยี่งศ์ศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ ผู้ดำเนินรายการเคาะกระทะ
- กินอย่างไทย
เขียนโดย คุณชาติ อมาตยกุล ผู้ดำเนินรายการครอบครัววาลิตีเช่น

2.4 วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งค้นคว้าจากห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แหล่งข้อมูลจากการสังเกต ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในขณะที่ผู้ผลิตกำลังถ่ายทำรายการ ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตตั้งแต่ทีมงานผู้ผลิตรายการเริ่มจัดเตรียมสถานที่ จนกระทั่งถ่ายทำเสร็จเรียบร้อย โดยใช้วิธีสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการทำงาน แต่มีส่วนร่วมในฐานะผู้ชมในห้องส่ง นอกจากนั้นผู้วิจัยมักจะสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับทีมงานผู้ผลิตรายการแล้วจดบันทึกประเด็นที่สำคัญเอาไว้ รวมทั้งถ่ายภาพของทีมงานผู้ผลิตรายการในขณะปฏิบัติงานด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้เริ่มเข้าไปเก็บข้อมูลในขณะถ่ายทำของทั้ง 3 รายการตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2542 - กุมภาพันธ์ 2543

4. แหล่งข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้ติดตามชมรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการอยู่เป็นประจำ คือรายการหมึกแดง...แผลงรส รายการเคาะกระทะและรายการครอบครัววาลคิทเช่น นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้บันทึกเทปโทรทัศน์รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ของทั้ง 3 รายการ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเทปบันทึกรายการที่ออกอากาศตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคม 2542 จนถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2542

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลในขณะถ่ายทำรายการเป็นประจำ เนื่องจากรายการหมึกแดง...แผลงรสและรายการครอบครัววาลคิทเช่น ได้เปิดให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าชมรายการในขณะถ่ายทำได้ ส่วนรายการเคาะกระทะนั้นผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากคุณริสา หงส์นิรัญ ให้เข้าไปสังเกตและเก็บข้อมูลในขณะถ่ายทำรายการ จึงทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดูพบกับทีมงานผู้ผลิตทุกคน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีโอกาสซักถามและสนทนากับทีมงานผู้ผลิตอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างทีมงานผู้ผลิตรายการกับผู้วิจัยมากขึ้น ทั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของรายการมากขึ้นและสามารถเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยผู้วิจัยใช้วิธี Snow Ball Sampling Technique คือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ถ้าผู้ให้ข้อมูลหลักได้อ้างถึงผู้ให้ข้อมูลคนอื่น ๆ ผู้วิจัยจะติดต่อขอสัมภาษณ์แบบเจาะลึกต่อไป

ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้เครื่องเทปบันทึกเสียง เพื่อช่วยทำให้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกิดความสะดวกและมีความสมบูรณ์ของข้อมูลยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการจดบันทึกในระหว่างการสัมภาษณ์ โดยบันทึกใจความสำคัญจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการตั้งประเด็นคำถามต่อไป ซึ่งผู้วิจัยมีคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มผู้บริหารบริษัท ผู้วิจัยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- แนวคิดหลัก (Concept) ในการผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์
- วัตถุประสงค์ในการผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์
- เกณฑ์ในการเลือกผู้ดำเนินรายการ
- เกณฑ์ในการเลือกผู้สนับสนุนรายการ
- การกำหนดวันและเวลาในการออกอากาศ

กลุ่มทีมงานผู้ผลิตรายการ ผู้วิจัยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ประวัติของผู้ผลิตรายการ เช่น ชื่อ การศึกษา ตำแหน่งและหน้าที่ที่รับผิดชอบในการทำงาน ประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์
- แนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบรายการ
- การกำหนดเนื้อหาในรายการ
- กลุ่มเป้าหมายของรายการ
- กระบวนการผลิตรายการ

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตรายการ
- ปัญหาหรืออุปสรรคในการผลิตรายการ
- วิธีในการนำเสนอรายการ
- จุดมุ่งหมายในการสื่อความหมายของรายการ

กลุ่มพีธีกร ผู้วิจัยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ประวัติของผู้ดำเนินรายการ เช่น การศึกษา ผลงานที่ผ่านมา ประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับทางด้านการสอนทำอาหาร
- วิธีการนำเสนอและสาธิตการทำอาหารในรายการ
- การกำหนดหรือการเลือกอาหารที่จะมานำเสนอในรายการ
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาหารที่จะมานำเสนอในรายการ
- การเลือกชื่อของที่จะมาใช้ในการสาธิตทำอาหารในรายการ
- การใช้บทโทรทัศน์ในการดำเนินรายการ

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการถอดเทปการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำไปประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการบันทึกไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

2. การเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำการค้นคว้าและรวบรวมตลอดระยะเวลาการวิจัย หากมีประเด็นใดที่น่าสนใจผู้วิจัยได้จดบันทึกไว้

3. การเก็บข้อมูลจากการสังเกต ผู้วิจัยได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากการเข้าไปสังเกต ทีมงานผู้ผลิตรายการในขณะที่ถ่ายทำรายการตั้งแต่ต้นเดือนสิงหาคม 2542 ทำให้ผู้วิจัยได้มาเห็นการทำงานอย่างใกล้ชิดและมีโอกาสสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับทีมงานผู้ผลิตรายการอยู่เสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้จดบันทึกประเด็นที่น่าสนใจจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน แต่ได้สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในฐานะผู้ชมในห้องส่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ร่วมเล่นเกม

กับทาง รายการและร่วมกิจกรรมกับผู้ชมในห้องส่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับอนุญาตให้บันทึกภาพถ่ายของรายการอีกด้วย

4. การเก็บข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเปิดรับชมรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ที่บ้านที่เทปโทรทัศน์เอาไว้ ผู้วิจัยนำกลับมาดูอย่างละเอียดอีกครั้ง หากผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจก็จะจดบันทึกเป็นข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์" ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไปแล้วข้างต้น มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ รวมทั้งเทปโทรทัศน์ที่บ้านที่รายการไว้ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์การทำงานของทีมงานผู้ผลิตรายการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดนี้มาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อมาใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการนำเสนอของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการนำเสนอรายการโทรทัศน์ (Presentation Technique) โดยใช้วิธีการรวบรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และวิเคราะห์จากการเปิดรับชมเทปโทรทัศน์รายการทำอาหารทางโทรทัศน์ รวมถึงเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมมาวิเคราะห์ เพื่อจะได้เข้าใจถึงเนื้อหาตลอดจนวิธีการนำเสนอของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์อย่างละเอียด

2. วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ โดยอาศัยแผนภาพองค์การสื่อสารมวลชนท่ามกลางภาวะแวดล้อมทางสังคมและแนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Television Production) รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการเข้าไปสังเกตการณ์ผลิตรายการทำอาหารทางโทรทัศน์

3. วิเคราะห์การสร้างความหมายในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ โดยใช้แนวคิดในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ (Semiology) และแนวคิดเรื่องการนำเสนอรายการโทรทัศน์ (Presentation Technique) รวมถึงข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการรับชมเทปโทรทัศน์ของแต่ละรายการมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจถึงการสร้างความหมายที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ตลอดทั้งรายการ

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การนำเสนอรายการควบคู่ไปกับการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในรายการ พร้อมทั้งอธิบายถึงกระบวนการผลิตและปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกรณีศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น กรณีศึกษา “รายการหมึกแดง...แฝงรส” ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ส่วนกรณีศึกษา “รายการเคาะกระทะ” ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 และกรณีศึกษา “รายการครอบครัววาลคิทเช่น” ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 6 สำหรับผลการวิเคราะห์ 3 กรณีศึกษา ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการ ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 7 และสำหรับการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยในอนาคต ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 8 ซึ่งเป็นบทสุดท้าย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการนำเสนอเนื้อหาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์

จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล (Key Informant) เป็นหลัก ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับพิธีกรและทีมงานผู้ผลิตรายการ ประกอบกับการใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ผลิตรายการ ดังนั้นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับมานั้น จึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพราะข้อมูลประเภทบุคคล (Key Informant) สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ รวมถึงกระบวนการผลิตรายการ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ได้อย่างละเอียดชัดเจน จนทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และการนำเสนอในรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ทั้ง 3 รายการเป็นอย่างดี